

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Historien om Wollesen slægten som bønder i Øster Sottrup (rev. 1. nov 2021)

Det startede med en almindelig slægtsforskning, men da det blev klart, at familien havde været fæstere på en gård ejet af grevskabet Reventlow under Sandbjerg og senere ejere af gården, blev min interesse vagt for at lave en historie om det. I familien Wollesen var det kendt, at en del generationer have været landmænd i Sottrup sogn, men enkeltheder om dette var ikke leveret videre til nutiden, idet familien opgav gården og flyttede til Broager. Jeg vil i det følgende prøve at fortælle historien om Wollesen slægten som landmænd i Sottrup.

Slægtskabslinje

Slægtsforskningen resulterede i følgende lige linje på fædrene side:

Aner	Peter Wollesen 1885-1968 Cathrine Marie Lund 1901-1974	Rasmus ** (Asmus) Wollesen 1859-1925 Anna Dorothea Poulsen 1857-1913	Peter Wollesen 1834-1880 Dorothea Sophia Hansen 1830-1904	Rasmus ** (Asmus) Wollesen 1803-1871 Catharine Marie Andersen 1811-1866	Peter Wollesen 1771-1853 Cathrine Marie Christensen Lyck 1773-1864	Chresten Wollesen 1744-1823 Anna Margretha Mathiasdtr. 1744-1832	Peter Jensen Wollesen 1720-1788 Anna Margretha Christiansdatter 1724-1783	Jens Christensen Wollesen ????-1727 Maren Hinrichsdatter ????-1758
Overtagelse af Bolet		1884	1865	1833	1807			
Bosiddende	Broager	Sottrup/ Broager	Sottrup	Sottrup	Sottrup	Sottrup	Sottrup	Sottrup
Beskæftigelse	Brugsuddele i Broager	Selvejende Boelsmand* / Gæstgiver	Selvejende Boelsmand*	Selvejende Boelsmand*	Selvejende Boelsmand*	Chresten bliver selvejer af bolet i 1788	Boelsmand* på gård tilhørende grevskabet Reventlow	Boelsmand* på gård tilhørende grevskabet Reventlow

*Boelsmand eller kådner på sønderjysk er det samme som landmand

** I nogle kilder står navnene på Rasmus som Rasmus og i andre som Asmus

D.v.s. at mindst syv generationer i Wollesen slægten har været Boelsmænd på ejendommen i Øster Sottrup.

Det tyder på at Jens Christensen Wollesen (????-1727) er afgang ved døden i en tidlig alder set i lyset af enkens dødsdato. Enken Maren Hinrichsdatter blev efterfølgende igen gift med Hinrich Jacobsen, som sikkert har drevet gården videre, men det blev alligevel sønnen Peter af første ægteskab der overtog gården.

I 1788 blev hoveriet ophævet på Sandbjerg og fæstebønderne blev selvejere.

Herefter følger en tid hvor generation efter generation overtager efter hinanden.

I 1880 dør den daværende ejer Peter Wollesen i en alder af 46 år og sønnen Rasmus driver sandsynligvis gården for moderen indtil han i 1884 overtager gården, men der er ikke fundet nogen overdragelses dokumentation for dette. Rasmus Wollesen driver gården videre frem til 1896 eller 1897, hvor gården bliver solgt til Johan A. Lyck. Gården er efterfølgende blevet drevet af Lyck familien frem til vore dage, hvor jorden er blevet solgt fra.

Ejendommen

Ejendommen ligger i Øster Sottrup og har oppebørselsregistreringen nr. 26 som i det nuværende matrikelsystem svarer til matrikel nr 18 og ligger på adressen Nydamsvej 50 A+B

Ved handlen i 1897 er gården på 23,052 ha. og blev handlet for Mk 40.500 uden beslag

Billedet viser gården år 1874 og det må være nogenlunde som gården har set ud da den blev solgt til familien Lyck i 1896/97. På gavlen (tidligere gemt under en tilbygget entre) står årstallet 1874 og initialerne PW og DW for Peter og Dorothea Wollesen. På det tidspunkt er en tidligere bygning blevet revet ned til kun syldstenene og nogle skifter murværk stod tilbage. Det kan stadig ses på murværket idet der er et skifte i den type mursten, der er anvendt. Den tidligere bygning har sandsynligvis været opført eller til dels opført i bindingsværk, idet i den nuværende bygning er hver anden loftbjælke gen anvendt bindingsværks tømmer.

Skifter og forsørgelsesforpligtigelser

Når en søn har overtaget fæstet fra hans forældre, er der i tre tilfælde blevet udfærdiget en skifte- og delingsprotokol, som er at finde på Statens Arkiver. Disse tre dokumenter er blevet tydet og er vedhæftet dette skrift som bilag. Det har ikke været muligt at finde dokumentation for de øvrige skifter. Skifte- og overdragelsesdokumenterne giver et indblik i vilkårene som fæstebønder.

Skema til sammenligning i hovedtræk imellem de dokumenterede ejendomsovertagelser (for enkeltheder henvises til bilagene):

Fæste overtager	Chresten Wollesen, 1774-1823	Peter Wollesen, 1771-1853	Rasmus Wollesen, 1803-1871	Peter Wollesen, 1834-1880
Gårdens størrelse ☼☼	5½ Mark Guld som skulle svare til 66 tdr. land	5½ Mark Guld som skulle svare til 66 tdr. land	5½ Mark Guld som skulle svare til 66 tdr. land	39 tønder land
Overtagelse af Gården	1789	17 august 1802	16 april 1833	17 juni 1865
Kontant betaling til faderen for overtagelse af gården i Rigsdaler	1094	1800	2560 Har evt. modtaget krigsska-de erstatning fra 1864	7500
Regnskab for modtaget kontant betaling: -Modtaget -Indfriet gæld -Tvangsarv til børn m.m. -Rest til pension	1800 900 700 200 900 blev stående i boet med en forrentning på 4% p.a. indtil anfordring om udbetaling med ½ års frist	2560 1120 1440 0	7500 Ingen krav om betaling af restgæld eller arv, men lader beløbet stå i boet med en forrentning på 3½ % p.a. indtil anfordring om udbetaling med ½ års frist	

<p>Aftægts vilkår: -Beboelse -Frugt og grøndtsager -Naturalier årligt</p> <p>-Naturalier ugentligt -Naturalier dagligt -Ydelser</p> <p>-Skatter -Sociale ydelser</p>	<p>To fag til beboelse + ladeplads til tørv og brænde Køkkenhave + 6 frugttræer 3 tønder rug 3 tønder byg 3 tønder boghvede 1 tønne havre 1 tønne malt 2 pund humle 1 ko med fodder 2 får med fodder 1 fravænned gris 4 levende gæs 30 pund fjer 3 pund skaget hør</p> <p>2 læs tørv 4 læs top grene</p> <p>4 stolesæder i kirken, frit malen og bagen, fri hest og vogn samt til pløje og høst</p> <p>Kopskatten betales for aftægtsfolkene Ved sygdom og svagelighed skal aftægtsfolkene tages vare på</p>	<p>2 + 2 fag til beboelse + ladeplads til tørv og brænde Køkkenhave + 6 frugttræer 3 tønder rug 3 tønder byg 3 tønder boghvede ½ tønne havre ½ tønne malt 2 pund humle 1 ko med fodder 2 får med fodder ½ slagtesvin 4 levende gæs 20 pund fjer 3 pund skaget hør</p> <p>4000 gode tørv 4 læs top grene</p> <p>Frie stolesæder i kirken, frit malen og bagen, fri hest og vogn samt til pløje og høst</p> <p>Kopskatten betales for aftægtsfolkene + frit vand Ved sygdom og svagelighed skal aftægtsfolkene tages vare på</p>	<p>2 + 3 fag til beboelse med egen indgang + ladeplads Køkkenhave + 4 frugttræer 3 tønder rug 2½ tønder byg 2½ tønder boghvede ½ tønne havre ½ tønne malt 2 pund humle 1 ko med fodder 1 får med 2 lam og fodder 1 slagtesvin 2 levende gæs 100 hønseæg 3 pund skaget hør 2 høns 6000 gode tørv ½ favn kløvebrænde 2 læs top grene 2 pund smør 1½ kander mælk</p> <p>Frie stolesæder i kirken, frit malen, bagen og gulvsand, fri adgang til vand, fri hest og vogn samt til pløje og høst</p> <p>Ved sygdom og svagelighed skal aftægtsfolkene tages vare på</p>	
--	---	---	--	--

☞ Hvorfor jord tilliggende ændrer sig fra 66 til 39 tdr. land vides ikke.

Bilag:

1. Skiftemateriale dateret 17 august 1802 1802 (Sønderjylland, Åbenrå-Sønderborg Amt, Reventlow Grevskab Birkedommer, Skifte-og delingsprotokol (1788-1825), Opslag 125-128)
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17071214#140813,34547543> - <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17071214#140813,34547546>
Christen Wollesen (1745-1823) til Peter Wollesen (1771-1853)
2. Skiftemateriale dateret 16 april 1833_(Godser, Godser-baronier-grevskaber og stamhuse, Reventlow grevskab Birkedommer, Kontra, 1831-1847, Opslag 43-45)
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=19875492#262765,49209530> - <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=19875492#262765,49209532>
Peter Wollesen (1771-1853) til Asmus/Rasmus Wollesen (1803-1871)
3. Skiftematriale dateret 17 juni 1865_(Godser, Godser-baronier-grevskaber og stamhuse, Reventlow grevskab Birkedommer, Kontra, 1847-1867, Opslag 57-58)
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=19875492#262769,49210048.-> <https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=19875492#262769,49210049>
Asmus/Rasmus Wollesen (1771-1853) til Peter Wollesen (1834-1880)
4. Skøde og panteprotokol Christen Wollesen / Peter Wollesen 1782-1834
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=19875490#326321,65725349>
5. Obligation udstedt april 1801 af Christen Wollesen
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=20797145#326324,65726013>
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=20797145#326324,65726014>
6. Skøde- og panteprotokol 1881 Peter Wollesen
<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=19875490#326323,65725798>, Opslag 121, fol. 474

Peter Wollesen
Stavnstrupvej 71
4733 Tappernøje
Mobil 31445112 mail: maglebjerg71@gmail.com